

Zpráva z exkurze do lesních MŠ v Berlíně (2)

V rámci projektu Průvodce dětí světem jsme absolvovali exkurzi po berlínských vzdělávacích zařízeních pro děti předškolního věku.

Eichwalde Waldkindergarten

je lesní školka s integrovaným programem lesní MŠ (spojuje aktivity v plně zařízeném zázemí i venku) a spadá již mimo Berlín do spolkové země Brandenburg. Vznikla jako iniciativa rodičů v roce 1998.

Faktické údaje:

- nachází se v klidné vilkové čtvrti
- 22 dětí od 2 – 6 let
- 4 – 5 průvodců – generačně smíšené skupiny průvodců (zapojení seniorů)
- provoz od 7 – 17 hodin
- plně financována státem
- do lesa chodí 2 x týdně, v létě pak i na pláž k blízkému jezeru

Popis dění:

Od 7 do 9 hodin příchod dětí – možnost volné hry v zázemí – na tuto dobu zvláštní výpomoc zaštiťována seniorkou.

Velmi příjemné uvítání Slovenkou Evou, která ve školce pracuje již 12 let a ochotně s námi sdílí své zkušenosti.

Co jsme vnímaly:

Zaujal nás klid ve skupině. Průvodci včetně dětí působí jako homogenní skupina. Děti s námi sem tam navazovaly kontakt.

Zajímavost ve financování – školka dostává měsíčně 100 Euro na pomůcky. Přesto rozumně uvažují, jestli je vždy nutné utratit tyto peníze a za každou cenu něco pořizovat. V zázemí se nám líbí přehlednost pomůcek – regálky Waldorf, Montessori, výtvarné, hudební pomůcky, každé dítě má šanon se svým portfoliem. Velmi inspirující práce s malým prostorem.

Co se nám potvrdilo:

Příjemný vjem je, že děti jsou opravdu všude stejné. I v Berlíně, když vidí kolem jedoucí popelářské auto, tak většina kluků kouká s touhou v očích.

Také nás potěšilo, že za západními sousedy nezaostáváme ve vybavení. Děti měly víceméně stejné věci jako u nás – batůžky, vybavení do přírody. Zaujalo nás, že 2 děti měly skleněné eko-lahve.

Co se změnilo u nás:

Vzhledem k poloze školky, začala Dita uvažovat o chození k vodě – brněnské přehradě. Shodly jsme se na užitečnosti exkurzí a uvažujeme o jejich zavedení do našich školek.

Také jsme se více zamýšlely nad rolí rodičů a jejich participace na chodu školky.

Nápady pro naši praxi:

Najímání externistů na určitý čas, který potom pedagogický tým může využít pro společnou práci – porady.

V Eichwalde tohoto času využívají pro tvorbu programu na další týden, který hned rozesílají emailem rodičům.

Pravidelné supervize – velmi inspirativní.

Zapojení rodičů při narozeninových oslavách... (zde například rodiče vyprávějí osobní příběh dítěte od narození, dítě si také může přát, co bude ten den k obědu).

Rodinné portréty (foto celé rodiny).

Venkovní lesní gauč (postavený z kletí).

Příklady pro udržitelný rozvoj:

Školka měla zázemí vybaveno přírodními materiály, velmi úsporně a dobře řešené na velmi malé ploše, i s vlastní kuchyní, kde se vaří zcela jednoduchá, ale kvalitní jídla.

Svačinky měly děti připravované doma, ne kupované.

Z vystavených dětských prací je zjevná recyklace materiálů.

Kindergarten Baumhaus

Školka se nachází v Potsdami celkem v centru, rozhodně ne na okraji města. Dostupnost do lesa nebo na louku je cca 20 minut chůzí. Zázemí tvoří veliká budova (slouží i pro družinu s různými dílnami) včetně jídelny a kuchyně s prostornou zahradou s množstvím přírodních prvků.

Faktické údaje:

- 18 dětí + 3 vedoucí + 2 praktikantky
- funguje od 6.20 do 17.00
- školka tráví většinu dopoledne venku
- na místo se dopravují na kole (rozdělení do 2 skupin – starší x mladší)

Popis dění:

Děti se ráno postupně scházely, poté vyrazily na místo na kolech. Na místě probíhala volná hra a poté ranní kruh (cca v 11 hod.), kdy starším je vždy pokládána nějaká otázka, ke které se mají vyjádřit a ostatní je poslouchají – učí se respektu a naslechu druhých. Mladší pak měly také ranní kruh, kdy si povídali o březové kůře, co jim připomíná.

Co jsme vnímaly:

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

Zde jsme cítili větší odstup průvodcům k nám. Byli ve větší tenzi a bylo to cítit i na skupině, že nebyla tak klidná a pokojně fungující. Pro děti jsme působili jako rušivý element.

Co se nám potvrdilo:

Děti jsou stejně živé jako u nás. Zvládly krásně přesun na kolech.

Nápady pro naši praxi:

Používání kol k přesunům.

Ovocná krabička (společná svačina) pro všechny děti navíc mimo svých připravených svačin.

Neřešit tolik oblečení, když dítě nechce rukavice nebo čepici, tak jej nenutit.

Příklady pro udržitelný rozvoj:

K přesunům jsou používána kola, hračky byly z recyklovaných materiálů, uvnitř budovy se nacházel nábytek navržený pedagogickými pracovníky a uzpůsoben potřebám dětí, přičemž jako zhotovitel zakázky byli učňové z místní školy (podpora spolupráce v regionu). K obědům postačují jednoduchá jídla.

V případě, kdy jeden chlapec spadl do potoka, zachovali všichni průvodci klid, a tím to neřešil ani nikdo z dětí a skupina se následně kompletně přesunula do budovy, kde se chlapec převlékl.

Helleum

je výzkumné centrum pro děti nejen předškolního věku, ale až pro děti do cca 12 let. Pracovníci připraví pro děti nějaké téma (my zhlédli téma Wasser Marsch – Cesta vody), které je možno po cca 3 týdny až měsíc navštívit buď se třídou, nebo 2 dny v týdnu je zde odpoledne zcela volně přístupné, a tak děti mohou přijít samostatně nebo jen v doprovodu rodičů. Pracovníci centra připraví pro děti stanoviště, kde manifestují v různých obdobích, jak se daný jev projevuje (voda ve všech skupenstvích, povodně, filtrace vody, tlak vody). Děti jsou u stanovišť většinou samy, a tak si vše mohou podle svého tempa vyzkoušet a osahat.

Faktické údaje:

- pracovníci centra – 3 muži pro práci s dětmi, 1 vedoucí provozu
- budova je v podstatě jedna velká místnost se stanovišti
- programy jsou zcela zdarma, dotovány městem
- většinu pomůcek si pracovníci centra vyrábí sami

Popis dění:

Děti přicházejí na 2 hodiny. Nejdříve se posadí do kroužku, kde je pracovníci centra iniciačními otázkami vtáhnou do tématu. Poté smí děti jít k jakémukoli stanovišti a vyzkoušet si tam, co chtějí. Když si neví rady, jsou jim připraveni zaměstnanci pomoci. Učitelé jsou většinou instruováni, aby stáli v pozadí a nevměšovali se do procesu. Po uplynutí času děti pomáhají s

úklidem a následnými odpověďmi na nějaké otázky se téma uzavírá. Přičemž dostávají ještě podněty, jak by s tímto tématem mohly pracovat dále.

Co jsme vnímaly:

Budova byla malá (pouze přízemní s jednou velkou místností se stanovišti, sociálním zázemím a jednou kanceláří). Velmi jsme ocenili komunikativnost zaměstnanců v interakci s dětmi. Děti byly ukázněné, ačkoli nebyly nějak zvláště napomínány. Panovala pohoda a relaxovaný přístup učitelů.

Co se nám potvrdilo:

Když jsou děti zaujaté, práce se skupinou je tím jednodušší.

Co se změnilo u nás:

Když necháme dětem větší volnost a zároveň je zaujmeme nějakými podněty, bude práce s dětmi poklidnější.

Nápady pro vlastní praxi:

Udělat den "pidivědy" (zrealizovat některá shlédnutá stanoviště, popř. vymyslet vlastní).
Vzájemná výměna školek (navštívíme se navzájem).

Příklady pro udržitelný rozvoj:

Konkrétní stanoviště (filtrace vody, sesuv půdy).
Použité materiály byly převážně z recyklovatelné.
Na druhé straně je zde velká spotřeba vody a energií.

Bergkinder Potsdam

Lesní školka nemá vlastní zázemí (v současné době se ale buduje), má pronajaté prostory jiné školky. Každé dopoledne jsou venku v lese, poté převezení autobusem do zázemí a pak již tráví čas v okolí zázemí.

Faktické údaje:

- 18 dětí, od 3 do 6-7 let
- scházejí se každé ráno na okraji lesa
- 3 pedagogové, kteří se střídají
- organizačně hezky zvládnuté

Popis dění:

Děti se ráno setkávají s dvěma pedagogy na okraji lesa a odtud putují dle tempa dětí, na cílové místo, které vybírá na každý celý týden jiné dítě. Pro případ, že některé z dětí dorazí později, nechávají po cestě šipky, aby mohly děti dorazit. Na místě probíhá volná hra. Mají s sebou deku (plachtu), na které mají děti batůžky a také tu svačí. Mají s sebou lékárnu pověšenou na viditelném místě. Berou s sebou jednoduché pomůcky (míče, plachty na napnutí mezi stromy

sloužící jako houpačky). Na místo doráží v cca 11 hodin třetí pedagog. Poté se přemísťují do zázemí, kam je sváží autobus, a kde na ně čeká oběd. Odpoledne probíhá již v okolí zázemí.

Co jsme vnímaly:

Klid a vyrovnanost pedagogů, kteří děti nikam netlačili, spíše dbali na to, aby si děti s některými situacemi (např. překonání překážky) poradily samy tím, že trpělivě čekali, než dítě vymyslí, jak situaci zvládnout. Vše plynulo přirozeně a pohodově.

Co se nám potvrdilo:

Opět to, že když je průvodce vyrovnaný a klidný, jsou děti klidné.

Návštěvám jsou podány jasné instrukce - nastavení hranic a díky tomu návštěvníci vědí, co dělat a nemají pocit, že překáží.

Co se změnilo u nás:

Od jiné skupiny jsme měly informace, že návštěva nebyla moc zajímavá, nám však naopak přišla velmi přínosná. Zamýšlíme se nad názorem, že pomůcky do lesa nepatří. Vlastně proč by tam nemohly být?

Nápady pro vlastní praxi:

Houpačky z plachet.

Nechat více děti, aby si určovaly samy, jak jsou oblečené.

Nechat dítěti větší prostor poradit si s novou situací (aby samo vymyslelo řešení – viz. překážka na cestě).

Příklady pro udržitelný rozvoj:

Používali místní materiál.

Pro některé z nás to byl prototyp ideálně fungující lesní školky.

Závěrem bychom chtěly říct, že děkujeme za možnost a realizaci exkurze v Berlíně, kterou vnímáme jako velmi inspirativní.

Složení týmu: Ina Lišková, Olga Hynková, Klára Ludvichová, Tereza Prouzová, Klára Veselá, Dita Majerová

Průvodkyně: Tereza Valkounová.